

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU16

Prioriteringar inom hälso- och sjukvården

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar om bl.a. prioriteringar, assisterad befruktning, donation och oskuldskontroll.

I betänkandet finns tio reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 140 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Prioriteringar	6
Utskottets ställningstagande	13
Assisterad befruktning och donation	14
Utskottets ställningstagande	21
Oskuldskontroll	22
Utskottets ställningstagande	23
Könstillhörighet	23
Utskottets ställningstagande	25
Motioner som bereds förenklat	26
Utskottets ställningstagande	26
Reservationer	27
1. Vård och behandling av olika sjukdomar, punkt 1 (S, MP)	27
2. Vård och behandling av olika sjukdomar, punkt 1 (SD)	27
3. Nationella screeningprogram, punkt 2 (S)	28
4. Nationella screeningprogram, punkt 2 (SD)	29
5. Nationella screeningprogram, punkt 2 (V, MP)	29
6. Assisterad befruktning, punkt 3 (SD)	30
7. Assisterad befruktning, punkt 3 (MP)	30
8. Donation, punkt 4 (S)	31
9. Oskuldskontroll, punkt 5 (S, C)	31
10. Könstillhörighet, punkt 6 (SD)	32
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	34
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Prioriteringar

1. Vård och behandling av olika sjukdomar

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:864 av Lars Mejern Larsson (S) yrkandena 1–3,

2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 1,

2023/24:1179 av Jim Svensk Larm (S),

2023/24:1659 av Alexandra Völker (S) yrkande 1,

2023/24:1898 av Mats Wiking (S),

2023/24:1990 av Åsa Westlund m.fl. (S),

2023/24:2066 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1,

2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3
samt

2023/24:2282 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Reservation 1 (S, MP)

Reservation 2 (SD)

2. Nationella screeningprogram

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
5,

2023/24:2304 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 45 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V, MP)

Assisterad befruktning och donation

3. Assisterad befruktning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:211 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) och

2023/24:407 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (MP)

4. Donation

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:244 av Anna-Belle Strömberg och Malin Larsson (båda S),

2023/24:951 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) och

2023/24:1449 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Reservation 8 (S)

Oskuldskontroll

5. Oskuldskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 10 och

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 29.

Reservation 9 (S, C)

Könstillhörighet

6. Könstillhörighet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2424 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 7 och

2023/24:2653 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 5–9.

Reservation 10 (SD)

Motioner som bereds förenklat

7. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 30 maj 2024

På socialutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Johan Hultberg (M), Yasmine Bladelius (S), Carita Boulwén (SD), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V), Mona Olin (SD), Ulrika Westerlund (MP), Leonid Yurkovskiy (SD), Dzenan Cisija (S), Dan Hovskär (KD), Martina Johansson (C) och Gulan Avci (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 140 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om prioriteringar, assisterad befruktning och oskuldskontroll. Av dessa behandlas ca 100 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. De motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Prioriteringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vård och behandling av olika sjukdomar samt nationella screeningprogram.

Jämför reservation 1 (S, MP), 2 (SD), 3 (S), 4 (SD) och 5 (V, MP).

Motionerna

Vård och behandling av olika sjukdomar

I kommittémotion 2023/24:2066 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur kontinuerlig uppföljning av vård och behandling av astma- och KOL-patienter kan ske.

I kommittémotion 2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta för att utveckla det regionala, nationella och internationella samarbetet om sällsynta sjukdomar. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör arbeta med att utveckla insatserna för barn som drabbas av sällsynta sjukdomar.

I motion 2023/24:864 av Lars Mejern Larsson (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att inte låta Sverige halka efter vad gäller hormonbehandling av klimakterierelaterade symtom. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att oavsett kön ge likvärdig tillgänglighet till hormonbehandling som påverkar vår sexlust. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om behoven av ökad forskning och kunskap inom klimakterievården, bl.a. vad gäller frågor som rör kvinnors sexlust.

I motion 2023/24:1179 av Jim Svensk Larm (S) föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur regionerna kan få rätt förutsättningar att utveckla mödra- och förlossningsvården samt säkerställa att föräldraskapsstöd når alla blivande föräldrar.

I motion 2023/24:1659 av Alexandra Völker (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att det behövs en nationell samordnare med uppdrag att samordna regeringens arbete med den nationella strategin. En viktig ingång i arbetet med strategin är enligt motionären att tillsätta en nationell samordnare med uppdrag att samordna regeringens arbete med den nationella strategin och regeringens insatser för forskning om sällsynta hälsotillstånd.

I motion 2023/24:1898 av Mats Wiking (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska driva frågan om att sjukdomen noma kommer med på WHO:s lista över försummade sjukdomar.

I motion 2023/24:1990 av Åsa Westlund m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att vård och stöd till kvinnor efter förlossning måste prioriteras högre.

I motion 2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur fetma ska kunna destigmatiseras inom vården och om att förbättra kommunikationen med patienter.

I motion 2023/24:2282 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) föreslås ett tillkännagivande om behovet av upplysning och kunskap om endometrios samt dess symtom och effekter.

Nationella screeningprogram

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 45 föreslås ett tillkännagivande om att utrota livmoderhalscancer. För att utrota HPV-viruset i närtid krävs enligt motionärerna ett nationellt och samlat grepp under ett fåtal år så att viruset inte längre kan cirkulera. Alla som berörs måste nås av vaccination och screening.

I kommittémotion 2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att det ska bli obligatoriskt att även kalla kvinnor över 74 år till mammografi. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för ökade kunskaper om riskfaktorer och riskmodeller för att kunna identifiera kvinnor med hög risk för bröstcancer. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i arbetet med att utveckla cancervården bör ta i beaktande det som framförs om mammografiscreening och kvinnors brösttätthet. Motionärerna anför bl.a. att det bör analyseras vilka metoder som är bäst lämpade för att hitta cancer i täta bröst. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att introducera fler nationella screeningprogram.

I kommittémotion 2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om screeningprogrammen för att upptäcka vissa sjukdomar. Det är enligt motionärerna angeläget att screeningprogrammets åldersgränser ses över och uppdateras utifrån ny forskning.

I motion 2023/24:2304 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att använda fler screeningar för att upptäcka cancer i ett tidigt stadium.

Pågående arbete

Prioriteringsplattform

Riksdagen ställde sig 1997 bakom de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som föreslogs i propositionen Prioriteringar inom hälso- och

sjukvården (prop. 1996/97:60, bet. 1996/97:SoU14, rskr. 1996/97:186). Genom riksdagsbeslutet infördes en ny bestämmelse om de etiska principerna i den dåvarande hälso- och sjukvårdslagen. Numera återfinns dessa i 3 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Riktlinjerna är baserade på följande tre grundläggande principer:

- människovärdesprincipen
- behovs- och solidaritetsprincipen
- kostnadseffektivitetsprincipen.

Dessa principer har kommit att kallas den etiska plattformen. Riktlinjerna exemplifieras med fyra breda prioriteringsgrupper:

Prioriteringsgrupp I

- vård av livshotande akuta sjukdomar
- vård av sjukdomar som utan behandling leder till varaktigt invalidiserande tillstånd eller för tidig död
- vård av svåra kroniska sjukdomar
- palliativ vård och vård i livets slutskede
- vård av människor med nedsatt autonomi

Prioriteringsgrupp II

- prevention
- habilitering och rehabilitering

Prioriteringsgrupp III

- vård av mindre svåra akuta och kroniska sjukdomar

Prioriteringsgrupp IV

- vård av andra skäl än sjukdom eller skada.

Riksdagsbeslutet innebär vidare ett uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla riksdagens riktlinjer. I riksdagsbeslutet ingick även att en särskild delegation skulle inrättas med uppgift att bl.a. följa tillämpningen av riktlinjerna samt sprida information och kunskap om riktlinjerna för prioriteringar i hälso- och sjukvården och stimulera till diskussion om etik och prioriteringar. Delegationen tog namnet Prioriteringsdelegationen och lämnade 2001 sitt slutbetänkande Prioriteringar i vården (SOU 2001:8). I betänkandet anfördes det att det yttersta ansvaret för att riktlinjerna följs ligger på riksdagen och regeringen. Vidare anfördes det att sjukvårdshuvudmännen har huvudansvaret för att föra prioriteringsprocessen vidare och att Socialstyrelsen i sin tillsynsfunktion ska bevaka att riksdagsbeslutet följs och att prioriteringsprocessen intensifieras.

Prioriteringscentrum

Prioriteringscentrum är ett nationellt kunskapscentrum för prioriteringar inom vård och omsorg som arbetar med forskning, utbildning och policyutveckling (liu.se). Centrumet erbjuder kunskapsstöd till regioner, kommuner, myndigheter och kliniska verksamheter i frågor om prioriteringar.

Centrumet arbetar för att beslut och ställningstaganden som påverkar tillgång till vård och omsorg ska ske utifrån gemensamma prioriteringsprinciper. Arbetet utgår från hälso- och sjukvårdslagen och riksdagens riktlinjer för prioriteringar som innehåller etiska principer och rekommendation om bl.a. större öppenhet vid prioriteringar.

Centrumet arbetar med kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte, t.ex. genom publikationer, konferenser, metodstöd och möten.

Nationella screeningprogram

Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram rekommendationer om nationella screeningprogram (socialstyrelsen.se). Det är dock upp till varje region att bestämma om och när ett screeningprogram ska startas. Syftet med rekommendationerna är att nå nationell samordning av screening och skapa förutsättningar för en jämlik vård.

Det nationella screeningrådet är ett rådgivande organ till Socialstyrelsen. Rådet har en central roll i arbetet med att utarbeta nya rekommendationer och revidera befintliga rekommendationer om nationella screeningprogram.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande om en nationell handlings- och samordningsplan för sällsynta sjukdomar samt övriga motionsyrkanden om prioriteringar

Utskottet föreslog i betänkande 2022/23:SoU13 ett tillkännagivande till regeringen om en nationell handlings- och samordningsplan för sällsynta sjukdomar. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 22, ingen res.):

När det gäller frågan om sällsynta sjukdomar vill utskottet inledningsvis påminna om att utskottet tidigare har riktat ett tillkännagivande till regeringen om en särskild nationell strategi och en särskild finansiering för att patienter i hela landet ska få tillgång till läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser. Regeringen har gett Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket i uppdrag att analysera och föreslå hur patienternas tillgång till läkemedel för behandling av sällsynta sjukdomar kan stärkas och utskottet välkomnar detta arbete. Utskottet konstaterar vidare att det i Sverige inte finns någon nationell handlings- och samordningsplan för sällsynta sjukdomar. Patienter med sällsynta sjukdomar kan få vänta länge på en diagnos, och därmed på behandling och uppföljning. Vidare är sällsynta sjukdomar ofta förenade med komplexa behov. Det krävs enligt utskottet ett samlat grepp om vården och omsorgen för personer med sällsynta sjukdomar och ett brett regionalt, nationellt och internationellt samarbete. Utskottet anser därför att regeringen bör ta fram en nationell handlings- och samordningsplan för sällsynta sjukdomar. Utskottet

föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion [...] bifallas, motionerna [...] bifallas delvis samt motion [...] avslås.

Övriga motionsyrkanden om prioriteringar avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2022/23:192).

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (skr. 2023/24:75) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om en nationell handlings- och samordningsplan för sällsynta sjukdomar:

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 3.5 s. 42) aviserade regeringen avsikten att ta fram en nationell strategi för sällsynta diagnoser. Regeringen initierade arbetet under hösten 2023 genom att bjuda in patientorganisationer, professioner, myndigheter och andra organisationer för att diskutera vad som bör ingå respektive inte ingå i strategin. Regeringen har gett Socialstyrelsen ett uppdrag att ta fram ett förslag på en nationell strategi för sällsynta hälsotillstånd. Enligt uppdraget ska den nationella strategin bl.a. utgå från patientgruppernas behov och bidra till att skapa samsyn kring mål och prioriteringsområden för inriktningen framåt, bygga vidare på befintliga hälso- och sjukvårdsstrukturer samt fokusera på att tydliggöra samordnande och kunskapspridande funktioner. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om en strategi och finansiering rörande läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU21 ett tillkännagivande till regeringen om en strategi och finansiering rörande läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 12, I res. S):

Patienter i hela landet behöver få tillgång till bästa tillgängliga vård på ett jämlikt sätt. När det gäller sådana läkemedel som generellt sett når mycket små patientgrupper och produceras i mindre mängder vill utskottet understryka att det är av stor vikt att de aktuella patienterna får tillgång till dessa läkemedel. Konkreta åtgärder behövs på området. Enligt utskottet behövs en särskild nationell strategi och en särskild finansiering för att patienter i hela landet ska få tillgång till läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser. Regeringen bör vidta åtgärder för att åstadkomma detta. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motionerna [...] bör bifallas.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:199).

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (skr. 2023/24:75) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om en strategi och finansiering rörande läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser:

Regeringen har gett Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) ett uppdrag att analysera och föreslå hur patienternas tillgång till läkemedel för behandling av sällsynta sjukdomar kan stärkas (S2022/03077). Enligt uppdraget ska TLV att analysera olika handlingsvägar som utvecklar tillgången till läkemedel för behandling av sällsynta sjukdomar samt

utreda och identifiera eventuella områden inom vilka det finns behov av författningsändringar. TLV slutredovisade uppdraget i september 2023 och förslagen i slutredovisningen bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om vissa övergripande frågor om mödrahälso- och förlossningsvård

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU14 ett tillkännagivande till regeringen om vissa övergripande frågor om mödrahälso- och förlossningsvård. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 29 f., 1 res. S):

Utskottet anser att regeringen bör se över vissa övergripande frågor om mödrahälso- och förlossningsvård. Utskottet anser inledningsvis att regeringen bör se över hur tillgängligheten i förlossnings- och eftervården kan förbättras inklusive vård och behandling av förlossningsskador. Vidare bör regeringen stärka möjligheterna till kontinuitet, jämlik vård och uppföljning av förlossningsvården samt se över frågan om att tidig och kontinuerlig uppföljning av komplikationer efter födsel ska standardiseras inom svensk förlossningsvård. Regeringen bör också se över frågan om att utöka mödrahälsovårdens ansvar för eftervården samt frågan om att införa tydliga riktlinjer för eftervårdsbesöket. Avslutningsvis bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda ett krav på fysioterapeutisk kompetens om kvinnors hälsa vid eftervård efter förlossningen. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motionerna [...] bör därmed bifallas delvis.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:241).

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (skr. 2023/24:75) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om vissa övergripande frågor om mödrahälso- och förlossningsvård:

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 9 s. 49) har regeringen aviserat en nationell plan för förlossningsvården som ska bidra till ökad tillgänglighet och minskade regionala skillnader. Regeringen har den 26 januari 2023 beslutat att ge ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram ett förslag till en nationell plan för förlossningsvården. Planen ska ange en tydlig inriktning för utvecklingen av förlossningsvården och utgöra ett stöd för ett mer strategiskt och systematiskt förbättringsarbete i regionerna med syfte att bl.a. öka tillgängligheten och minska regionala skillnader i vården. Socialstyrelsen redovisade förslag till nationell plan för förlossningsvården den 26 januari 2024. Den 18 januari 2024 fattade regeringen beslut om att förlänga uppdragstiden avseende de delar av uppdraget som rör framtagande av prestationsbaserade mått och att inhämta synpunkter från relevanta aktörer. Uppdraget ska delredovisas senast den 30 september 2024 och slutredovisas senast den 28 februari 2025.

Regeringen har vidare, för statens räkning, ingått överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner om en personcentrerad, tillgänglig och jämlik mödravård och förlossningsvård samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa för 2023 (S2023/00371) och för 2024 (S2023/03333). Inom ramen för överenskommelserna ska regionerna genomföra insatser för en samordnad graviditetsvårdkedja med god personalkontinuitet. Regionerna ska även se till att alla kvinnor erbjuds ett eftervårdsbesök och att det finns tydliga remissvägar vid fysiska och psykiska besvär. Vid behov ska

kvinnor också erbjudas rehabilitering med stöd av fysioterapeut. Regionerna ska dessutom skapa förutsättningar för nya arbetssätt och stärka kompetensen i vården. Regeringen har vidare utvidgat uppdraget till Socialstyrelsen att ta fram nationella riktlinjer och kompletterande kunskapsstöd för förlossningsvården (S2021/05135). I det utvidgade uppdraget ingår även att ta fram ett medicinskt basprogram för mödrhälsovården och ett kunskapsstöd för normalförlossning. Uppdraget slutredovisades den 30 december 2023 och de nationella riktlinjerna för vård under graviditet, förlossning och tiden efter har publicerats. Socialstyrelsen har även haft i uppdrag att genomföra insatser för en förbättrad förlossningsvård samt för kvinnors hälsa (S2022/01058). Uppdraget slutredovisades den 30 december 2023 med en redovisning av ett deluppdrag med inriktning på samordning av nationella kunskapsprodukter och stöd för implementering av ny kunskap utifrån vårdkedjan graviditet, förlossning och tiden efter. Socialstyrelsen och det nationella vårdkompetensrådet har också haft i uppdrag att föreslå insatser för att stärka attraktiviteten och kompetensförsörjningen av barnmorskor i förlossningsvården (S2022/00902). Uppdraget slutredovisades den 1 juni 2023.

Regeringen har gett Inspektionen för vård och omsorg ett uppdrag att genomföra nationella tillsynsinsatser av förlossningsvården under åren 2023–2025 (S2023/00971). Uppdraget ska slutredovisas i mars 2026. Regeringen beslutade den 6 juli 2023 att avsätta ytterligare 100 miljoner kronor till regionerna under 2023 för att förstärka förlossningsvården. Medlen kan användas till insatser som stärker arbetsmiljön, nya arbetssätt i förlossningsvården och bemanning.

Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om livmoderhalscancer

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU36 på eget initiativ ett tillkännagivande till regeringen om livmoderhalscancer. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 10, ingen res.):

Enligt utskottet ska regeringen inom ramen för en ny uppdaterad nationell cancerstrategi genomföra en systematisk, långsiktig och nationell satsning i form av en handlingsplan för att inom fem–sju år totalt eliminera livmoderhalscancer i Sverige. Av handlingsplanen bör det framgå att kvinnor i samband med sin första screening bör erbjudas HPV-vaccination och HPV-screening. Arbetet bör genomföras i nära samarbete och samverkan med NKCx, NACx och Regionala cancercentrum i samverkan. Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:246).

Av budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om livmoderhalscancer:

Regeringen har genom statens överenskommelse med SKR om en jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider avsatt 25 miljoner kronor för riktade insatser som syftar till att utrota livmoderhalscancer. Regeringen har även under våren 2023 inlett ett arbete med att uppdatera den nationella cancerstrategin. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är tillgodosett och slutbehandlat.

Av betänkande 2023/24:SoU1 framgår att utskottet inte hade något att invända när det gäller regeringens redovisning av tillkännagivandet.

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (skr. 2023/24:75) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om livmoderhalscancer:

Socialstyrelsen slutrapporterade den 1 juni 2022 regeringens uppdrag att utveckla ett mer samordnat arbete om cancerscreening (S2021/04605). I uppdraget ingick att följa regionernas åtgärder för att utrota livmoderhalscancer. I slutrapporten lyftes bl.a. att samtliga regioner genomförde eller planerade att delta i en studie genom vilken s.k. catch-up-vaccinering erbjuds kvinnor födda mellan 1994–1999 som inte erbjudits vaccin genom skolvaccinationsprogrammet. 2023 deltar samtliga regioner i satsningen. I samband med riksdagens beslut om statens budget för 2022 tillfördes 25 miljoner kronor för att utrota livmoderhalscancer. För 2023 och 2024 ökades anslaget med motsvarande belopp. För 2024 t.o.m. 2027 beräknas motsvarande nivå.

I statens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om en jämlik och effektiv cancervård 2022 och 2023 avsattes 25 miljoner kronor för regionernas arbete för att utrota livmoderhalscancer genom catch-up vaccinationer.

Våren 2023 initierade regeringen en uppdatering av den nationella cancerstrategin. Experter bjöds in till en hearing om vad som bör ingå i en uppdaterad strategi och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys fick regeringens uppdrag att ta fram en lägebild över den nationella cancerstrategin (S2023/02175). I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 3.6.6 s. 56) avsattes 1 000 miljoner kronor per år 2024–2026 för att genomföra en ambitionshöjning inom cancervården samt för att uppdatera den nationella cancerstrategin, inklusive barncancer.

Mot bakgrund av ovan åtgärder angavs i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 3.3 s. 38) att regeringen därmed anser tillkännagivandet tillgodosett och slutbehandlat. Punkten är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen har ställt sig bakom de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som föreslogs i propositionen om prioriteringar inom hälso- och sjukvården. Riktlinjerna är baserade på tre grundläggande principer: människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen samt kostnadseffektivitetsprincipen. Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om vård och behandling av olika sjukdomar. Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning, nämligen att utskottet inte ställer sig bakom motionskrav om att satsningar bör göras på enskilda sjukdomar eller att vården av patienter med dessa sjukdomar bör organiseras på ett särskilt sätt. Att bedöma sådana frågor är enligt utskottet i första hand sjukvårdshuvudmännens ansvar. Riksdagen bör enligt utskottet inte ta något initiativ i frågan och därmed bör motionerna 2023/24:864 (S) yrkandena 1–3, 2023/24:916 (SD) yrkande 1, 2023/24:1179 (S), 2023/24:1659 (S) yrkande 1, 2023/24:1898 (S), 2023/24:1990 (S), 2023/24:2066 (SD) yrkande 1, 2023/24:2074 (SD) yrkandena 1 och 3 samt 2023/24:2282 (M) avslås.

Några motionsyrkanden tar upp frågan om nationella screeningprogram. Utskottet konstaterar att Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram rekommendationer om nationella screeningprogram. Det är dock upp till varje region att bestämma om och när ett screeningprogram ska startas. Syftet med rekommendationerna är att nå nationell samordning av screening och skapa förutsättningar för en jämlik vård. Utskottet anser att det inte finns någon anledning för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Motionerna 2023/24:2063 (SD) yrkandena 1–3 och 5, 2023/24:2304 (M), 2023/24:2617 (S) yrkande 45 och 2023/24:2705 (MP) yrkande 3 bör avslås.

Assisterad befruktning och donation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om assisterad befruktning och donation.

Jämför reservation 6 (SD), 7 (MP) och 8 (S).

Motionerna

Assisterad befruktning

I kommittémotion 2023/24:407 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka på EU-nivå och i andra internationella sammanhang mot surrogatmoderskap och surrogatarrangemang. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att få till internationell lagstiftning mot surrogatmoderskap.

I kommittémotion 2023/24:211 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om att inrätta ett nationellt register för könsellsdonatorer. Motionärerna anför att en svensk klinik som köper in donerade könsceller från ett annat land inte vet om någon annan klinik gjort samma sak och råkat få könsceller från samma donator.

Donation

I motion 2023/24:244 av Anna-Belle Strömberg och Malin Larsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att se över hur man kan förenkla och sänka trösklarna till att anmäla sig som organdonator.

I motion 2023/24:951 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att skapa ett sammanhängande donations- och transplantationsområde över hela riket.

I motion 2023/24:1449 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga en översyn av regelverket för blodgivare i syfte att hitta ett modernt sätt att hantera blod oavsett sexuell läggning och

därmed utöka antalet invånare som har möjlighet att lämna blod och säkra tillgången på blod.

Gällande rätt

Assisterad befruktning

Lag om genetisk integritet m.m.

I lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. finns bestämmelser om begränsningar i användningen av viss bioteknik som utvecklats för medicinska ändamål samt om vissa rättsliga verkningar av sådan användning. Syftet med lagen är att värna den enskilda människans integritet (1 kap. 1 §). Lagen gäller bl.a. åtgärder i forsknings- eller behandlingssyfte med ägg från människa, insemination och befruktning utanför kroppen (1 kap. 2 § första stycket).

Insemination med spermier från en man som kvinnan inte är gift eller sambo med får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg utföras annat än vid offentligt finansierade sjukhus. Sådan insemination ska ske under överinseende av läkare med specialistkompetens i gynekologi och obstetrik (6 kap. 2 §).

Befruktning av ägg från en kvinna, i vars kropp ägget ska införas, med spermier från kvinnans make eller sambo får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg utföras annat än vid offentligt finansierade sjukhus. Detta gäller också införande av ägget i kvinnans kropp. Om ägget inte kommer från kvinnan eller spermier inte kommer från kvinnans make eller sambo får befruktning och införande av ägg inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg utföras annat än vid de sjukhus som har sjukvårdsenheter där det bedrivs högskoleutbildning för läkarexamen och forskning (7 kap. 4 §).

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning m.m.

Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2009:32) om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning m.m. framgår att en donator av spermier eller äggceller får ge upphov till barn i högst sex familjer i Sverige, om det inte finns synnerliga skäl för ytterligare en familj att få barn med samma donator. Ett par eller en ensamstående kvinna får donera befruktade ägg och ge upphov till barn i ytterligare en familj utöver den egna. Om en donator av spermier eller äggceller har gett upphov till barn i sex familjer, får denne medverka till donation av befruktade ägg och ge upphov till barn i ytterligare en familj. För att undvika genetiska helsyskon i mer än en familj får en donator av äggceller och en donator av spermier (dubbeldonation) ge upphov till barn i högst en familj (4 kap. 16 §).

Donation

Lag om transplantation m.m.

Riksdagen beslutade 2022 om nya regler för organdonation genom ändringar i bl.a. lagen (1995:831) om transplantation m.m. (prop. 2021/22:128, bet. 2021/22:SoU26, rskr. 2021/22:315). Lagändringarna som trädde i kraft den 1 juli 2022 gäller främst medicinska insatser före och efter döden i syfte att möjliggöra donation. Innebörden är bl.a. att medicinska insatser före döden, s.k. organbevarande behandling, får ges till en möjlig donator under vissa förutsättningar. Vidare har det s.k. närståendevetet tagits bort, dvs. den rätt som närstående haft att förbjuda donation i de fall den möjliga donators inställning till donation är okänd.

Förordning med instruktion för Socialstyrelsen

Av 7 a § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen framgår att Socialstyrelsen ska ansvara för nationell samordning och spridning av kunskap om frågor om donation och transplantation av organ och vävnader. Myndigheten ska särskilt

1. ansvara för kunskapsstödjande insatser inom donations- och transplantationsområdet till hälso- och sjukvården
2. ansvara för att allmänheten får kontinuerlig information i donationsfrågor
3. verka för ändamålsenliga möjligheter för enskilda att göra sin inställning till donation känd.

Pågående arbete

Assisterad befruktning

Uppdrag om nationellt register över könscellsdonatorer

Socialstyrelsen har i uppdrag att analysera behovet av och förutsättningarna för ett nationellt register över könscellsdonatorer samt lämna förslag på hur ett sådant register bör utformas och förvaltas och lämplig huvudman för uppgiften (S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 [delvis]). I uppdraget ingår även att redogöra för de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna av förvaltning av registret. Under arbetet med uppdraget ska myndigheten beakta den pågående beredningen av Europeiska kommissionens förslag till en förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor och om upphävande av direktiven 2002/98/EG och 2004/23/EG. Socialstyrelsen ska senast den 15 december 2024 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Av ett pressmeddelande från Socialdepartementet den 4 januari 2024 framgår följande:

Behov av nationellt register över könsellsdonatorer ska undersökas

Socialstyrelsen ska undersöka vilka förutsättningar och behov som finns för ett nationellt register över könsellsdonatorer.

— — —
Som huvudregel får en donator av spermier eller äggceller ge upphov till barn i högst sex familjer i Sverige, enligt Socialstyrelsens föreskrifter sedan 2019. Mot bakgrund av detta och mot att det sedan 2019 är tillåtet för privata IVF-kliniker att erbjuda IVF-behandling med donerade könsceller, har behovet av ett nationellt register över könsellsdonatorer ökat.

Socialstyrelsen har föreslagit att en utredning om ett nationellt register över könsellsdonatorer bör tillsättas. I avvaktan på att en sådan utredning kan tillsättas får Socialstyrelsen, i regeringens reglingsbrev för 2024, i uppdrag att undersöka förutsättningarna för och behov av ett nationellt register över könselldonatorer. Detta ska ligga till grund för ett kommande ställningstagande om ett nationellt register över könsellsdonatorer och en eventuell utredning om författningsstöd för ett sådant register.

Svar på interpellation

Den 18 december 2023 besvarade justitieminister Gunnar Strömmer (M) en interpellation om alla barns rätt till ett tryggt familjeliv (ip. 2023/24:246). Justitieministern anförde bl.a. följande (prot. 2023/24:51):

Fru talman! Ulrika Westerlund har frågat mig om jag och regeringen kommer att gå fram med en proposition och ändra i bland annat föräldraskapen i syfte att säkerställa att alla familjer i Sverige har ett likvärdigt skydd i lagen.

Låt mig börja med att säga att vi har en föräldraskapslagstiftning i Sverige som återkommande anpassas i takt med att samhället och synen på familjeliv utvecklats. Förra året trädde nya jämlika regler om föräldraskap i internationella relationer i kraft. Några år tidigare gjordes en översyn av reglerna om adoption. Nyligen ändrades också reglerna om föräldraskap då bland annat en föräldraskapspresumtion för samkönade gifta par infördes.

Det stämmer att regelverket har blivit snårigt. Det är en följd av alla de ändringar som har gjorts. Förra året överlämnades betänkandet *Alla tiders föräldraskap – ett stärkt skydd för barns familjeliv*. Utredaren hade bland annat i uppdrag att föreslå en mer sammanhållen och könsneutral reglering om föräldraskap samt regler om föräldrans ansvar som är anpassade till olika familjekonstellationer. Som Ulrika Westerlund nämner lämnades även förslag om tidsgräns för hävande av föräldraskap och utökade möjligheter till adoption.

Frågan om föräldraskap efter surrogatarrangemang rymmer flera komplicerade frågeställningar och intresseavvägningar, bland annat i förhållande till den födande kvinnan och barnet. Internationellt finns det inte heller någon samsyn i frågan om det bör vara tillåtet att bli förälder genom sådana arrangemang.

I Sverige är det inte tillåtet att genomföra surrogatarrangemang. Det förekommer däremot att barn som har tillkommit genom surrogatarrangemang i utlandet växer upp i Sverige, och som jag tidigare har framhållit är det angeläget att alla barn i Sverige har rättsliga företrädare. Det är viktigt att bevaka att vi har ett regelverk som utgår från barnets bästa och är förenligt med såväl barnkonventionen som Europakonventionen.

För ett år sedan presenterade EU-kommissionen sitt förslag till EU-förordning med internationellt privaträttsliga regler om föräldraskap. Förslaget gäller alla barn i EU, oavsett hur barnet har blivit till eller hur barnets familj ser ut. Det innebär att förslaget för närvarande omfattar föräldraskap för barn som har tillkommit genom surrogatarrangemang. När det gäller det svenska betänkande från 2021 som Ulrika Westerlund tar upp är det riktigt att det där finns ett antal öppna frågor som det återstår för regeringen att ta ställning till. Det framstår som lämpligt att avvakta utfallet av EU-förhandlingarna innan vi gör det.

Även om jag inte vill föregripa den pågående beredningen av något av de förslag jag nu nämnt är det angeläget för mig och regeringen att regler om föräldraskap tryggar barns rätt till familjeliv.

På familjerättens område ligger mitt främsta fokus just nu på att bereda åtgärder som kan stärka barns rätt till en trygg uppväxt, fri från våld, med avstamp i de förslag som har lämnats i betänkandet *Tryggare hem för barn*.

Donation

Nationellt Donationscentrum

Av Socialstyrelsens webbplats framgår att Nationellt Donationscentrum främjar organ- och vävnadsdonation. Nationellt Donationscentrum ansvarar för nationell samordning, ger stöd till hälso- och sjukvården, sprider kunskap om donations- och transplantationsområdet till professionen och allmänheten samt underlättar för fler att göra sin vilja till donation känd.

Nationellt Donationscentrum arbetar mot fyra övergripande mål:

- Regelverket stöder och underlättar donationsprocessen.
- Hälso- och sjukvårdspersonal har adekvat kunskap om och samsyn kring donationsprocessen.
- En nationell uppföljning av donationsprocessen för en god och jämlik vård.
- En fortsatt hög donationsvilja i befolkningen.

Nationellt Donationscentrum har flera regeringsuppdrag som syftar till att stödja hälso- och sjukvårdens arbete med donation av organ och vävnader för transplantation samt stärka blodverksamheterna för en ändamålsenlig blodverksamhet. Socialstyrelsen är i färd med att ta fram en nationell handlingsplan som syftar till att samordna regionernas arbete för att öka antalet organ- och vävnadsdonationer. Samtidigt arbetar myndigheten med att ta fram ett kunskapsstöd för hela donationsprocessen som riktar sig till berörd hälso- och sjukvårdspersonal. Socialstyrelsen kommer även att genomföra en omfattande informationssatsning för att öka antalet blodgivare i Sverige. Därutöver har myndigheten flera pågående projekt, bl.a. att ge stöd i genomförandet av de nationella rekommendationerna för att främja donation från barn. Socialstyrelsen anordnar också Donationsveckan varje år och publicerar två årliga lägesrapporter om donation och transplantation av organ och vävnader.

Nationellt Donationscentrum har kontinuerlig kontakt med donations- och transplantationsverksamheterna för att fånga upp behov av kunskapsstöd eller ge förtydliganden av vissa frågor.

För att underlätta samordningen har Nationellt Donationscentrum inrättat ett nationellt donationsforum där representanter från donations- och transplantationsverksamheter, patient- och intresseorganisationer samt yrkesföreningar ingår.

Nationellt Donationscentrum har i uppdrag att ge allmänheten kontinuerlig information i donationsfrågor och underlätta för medborgarna att göra sin inställning till donation känd. Nationellt Donationscentrum arbetar för att upprätthålla en fortsatt hög donationsvilja i befolkningen och att få fler att aktivt ta ställning genom att registrera sig i donationsregistret och prata med sina närmaste.

Uppdrag att stärka hälso- och sjukvårdens arbete med donation av organ och vävnader för transplantation

Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan för att stödja hälso- och sjukvårdens arbete med donation av organ och vävnader för transplantation (S2020/08099 [delvis], S2022/02623 [delvis], S2023/01429 [delvis]). Syftet med planen ska vara att stärka samordning och insatser såväl inom som mellan regionerna så att fler transplantationer av organ och vävnader kan komma till stånd.

I uppdraget ingår även att ta fram ett nationellt kunskapsstöd för hälso- och sjukvårdens arbete med organdonationer. Kunskapsstödet ska vara verksamhetsnära och lättillgängligt och omfatta hela donationsprocessen. I det sammanhanget ska även närståendes behov beaktas.

Uppdraget omfattar även stöd till genomförande av såväl den nationella handlingsplanen som kunskapsstödet.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Den del av uppdraget som gäller ett nationellt kunskapsstöd ska redovisas senast den 18 december 2024, och den del som gäller den nationella handlingsplanen ska redovisas senast den 23 oktober 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om assisterad befruktning

Motionsyrkanden om assisterad befruktning behandlades i betänkande 2022/23:SoU13. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2022/23:192).

Motionsyrkanden om organdonation

Motionsyrkanden om organdonation behandlades i betänkande 2022/23:SoU13. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2022/23:192).

Tillkännagivande om det nordiska njurbytesprogrammet

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU26 ett tillkännagivande till regeringen om det nordiska njurbytesprogrammet. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 15, 1 res. S, MP):

Utskottet anser att regeringen bör se över hur det nordiska njurbytesprogrammet kan stärkas och utökas. Genom att stärka och utöka det nordiska njurbytesprogrammet skulle enligt utskottet fler personer i Sverige kunna bli transplanterade med njurar från levande donatorer. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motion [...] bör därmed bifallas.

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (skr. 2023/24:75) framgår när det gäller tillkännagivandet om det nordiska njurbytesprogrammet att ärendet bereds i Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om stöd till anhöriga

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU26 ett tillkännagivande till regeringen om stöd till anhöriga. Utskottet anförde följande i betänkandet (s. 16, 1 res. S, MP):

Utskottet anser att regeringen bör se över frågan om ett uppdaterat kunskapsstöd och andra konkreta insatser för att säkerställa ett systematiskt och jämlikt bemötande samt möjlighet till uppföljningssamtal när det gäller anhöriga till avlidna organdonatorer i hela landet. Det är enligt utskottet avgörande att vårdgivaren har rutiner för kommunikation, bemötande och uppföljning. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motion [...] bör därmed bifallas.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:315).

Av budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om stöd till anhöriga:

Uppdraget till Socialstyrelsen att ta fram en nationell handlingsplan och ett kunskapsstöd är enligt regeringen en insats som bidrar till att främja utvecklingen av en mer ändamålsenlig organ- respektive vävnadsdonationsverksamhet i svensk hälso- och sjukvård. En sådan utveckling ökar även förutsättningarna för en mer jämlik vård i hela landet. Vid uppdragets genomförande ska även närståendes behov beaktas. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed har tillgodosetts och är slutbehandlat.

Av betänkande 2023/24:SoU1 framgår att utskottet inte hade något att invända när det gäller regeringens redovisning av tillkännagivandet.

Av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 (skr. 2023/24:75) framgår följande när det gäller tillkännagivandet om stöd till anhöriga:

Regeringen beslutade den 20 april 2023 att ge Socialstyrelsen ett uppdrag att stärka hälso- och sjukvårdens arbete med donation av organ och vävnader för transplantation (S2023/01429). I uppdraget ingår bl.a. att ta fram ett nationellt kunskapsstöd för hälso- och sjukvårdens arbete med

organ donation. I det sammanhanget ska även närståendes behov beaktas. Den del av uppdraget som gäller nationellt kunskapsstöd ska redovisas senast den 18 december 2024.

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg. omr. 9 avsnitt 3.3 s. 29) att uppdraget till Socialstyrelsen är en insats som bidrar till att främja utvecklingen av en mer ändamålsenlig organ- respektive vävnadsdonationsverksamhet i svensk hälso- och sjukvård. En sådan utveckling ökar även förutsättningarna för en mer jämlik vård i hela landet. Vid uppdragets genomförande ska även närståendes behov beaktas. Tillkännagivandet ansågs därmed vara tillgodosett och slutbehandlat. Punkten är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om assisterad befruktning konstaterar utskottet att det i lagen om genetisk integritet m.m. finns bestämmelser om begränsningar i användningen av viss bioteknik som utvecklats för medicinska ändamål samt om vissa rättsliga verkningar av sådan användning. Lagen gäller bl.a. åtgärder i forsknings- eller behandlingssyfte med ägg från människa, insemination och befruktning utanför kroppen. Syftet med lagen är att värna den enskilda människans integritet. Vidare noterar utskottet att Socialstyrelsen har i uppdrag att analysera behovet av och förutsättningarna för ett nationellt register över könscellsdonatorer samt lämna förslag på hur ett sådant register bör utformas och förvaltas och lämplig huvudman för uppgiften (S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 [delvis]). Under arbetet med uppdraget ska myndigheten beakta den pågående beredningen av Europeiska kommissionens förslag till en förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor och om upphävande av direktiven 2002/98/EG och 2004/23/EG. Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen. Motionen 2023/24:211 (MP) bör därmed avslås.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2023/24:407 (SD) yrkandena 6 och 7. Motionsyrkandena bör avslås.

Några motionsyrkanden tar upp frågan om donation. Utskottet konstaterar att Socialstyrelsen ansvarar för nationell samordning och spridning av kunskap om frågor om donation och transplantation av organ och vävnader. Nationellt Donationscentrum ansvarar för nationell samordning, ger stöd till hälso- och sjukvården, sprider kunskap om donations- och transplantationsområdet till professionen och allmänheten samt underlättar för fler att göra sin vilja till donation känd. Därutöver noterar utskottet att Socialstyrelsens har i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan för att stödja hälso- och sjukvårdens arbete med donation av organ och vävnader för transplantation (S2020/08099 [delvis], S2022/02623 [delvis], S2023/01429 [delvis]). Syftet med planen ska vara att stärka samordning och insatser såväl inom som mellan regionerna så att fler transplantationer av organ och vävnader kan komma till stånd. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ i denna fråga, och

därmed bör motionerna 2023/24:244 (S), 2023/24:951 (S) och 2023/24:1449 (M) avslås.

Oskuldskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om oskuldskontroll.

Jämför reservation 9 (S, C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att det bör vara förbjudet för sjukvårdspersonal att medverka till s.k. oskuldskontroller. Det behövs enligt motionärerna en översyn och förstärkning av lagstiftningen i syfte att effektivt stoppa detta och straffa ansvariga. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 29.

Pågående arbete

Betänkande om förstärkt skydd för den personliga integriteten

Av betänkandet Förstärkt skydd för den personliga integriteten – Behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37) framgår följande:

Utredningen föreslår att det införs en ny straffbestämmelse om oskuldskontroll i fjärde kapitlet brottsbalken. Den nya bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som undersöker någon annans kvinnliga könsorgan i syfte att, för egen eller annans del, bedöma om personen är eller framstår som oskuld. Om det rör sig om ringa fall ska gärningen dock inte utgöra brott. Straffskalan ska vara böter eller fängelse i högst ett år.

Utredningen föreslår även att oskuldsingrepp ska förbjudas genom nya bestämmelser i lagen (1982:316) med förbud mot könsstymning av kvinnor. Förbudet ska omfatta ingrepp i någon annans kvinnliga könsorgan som görs i syfte att det ska framstå som att personen är oskuld. Den som bryter mot förbudet ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Lagens rubrik föreslås ändras till lag (1982:316) med förbud mot *oskuldsingrepp och könsstymning av kvinnor*.

Samtycke från den som underkastat sig en oskuldskontroll eller ett oskuldsingrepp ska inte utgöra en grund för ansvarsfrihet för gärningspersonen.

Utredningen har inte heller ansett att det finns behov av att ändra regelverket för hälso- och sjukvården eller att ge IVO ett särskilt uppdrag att se över sitt arbetssätt. I betänkandet diskuteras även behovet av informations- och utbildningsinsatser. Slutsatsen är att det bör vara tillräckligt att se över och vid behov komplettera befintliga insatser av aktörer som exempelvis Socialstyrelsen och Skolverket.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Ett motionsyrkande om oskuldskontroll behandlades i betänkande 2022/23:SoU13. Motionsyrkandet avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2022/23:192).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det i betänkandet Förstärkt skydd för den personliga integriteten – Behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37) föreslås att det införs en ny straffbestämmelse om oskuldskontroll i brottsbalken. Bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som undersöker någon annans kvinnliga könsorgan i syfte att, för egen eller annans del, bedöma om personen är eller framstår som oskuld. Med beaktande av att utredningens förslag bereds i Regeringskansliet finner utskottet inte någon anledning för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Motionerna 2023/24:2493 (C) yrkande 10 och 2023/24:2499 (C) yrkande 29 bör avslås.

Könstillhörighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om könstillhörighet.
Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2653 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om kommunikation kring genus och könstillhörighet. Motionärerna anser att tonen i samhällsdebatten har varit alldeles för hög och ensidig. Regeringen har en möjlighet att föregå med gott exempel och följa svensk lagstiftning om saklighet och opartiskhet och instruera sina myndigheter att neutralisera kommunikationen med allmänheten och mellan myndigheter i frågor som rör så grundläggande saker som medicin och livsval. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att kirurgiska ingrepp och hormonbehandling vid behandling av könsdysfori inte ska genomföras på personer under 25 års ålder. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för stärkt vård och uppföljning av vård för unga som lider av könsdysfori. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att beakta vikten av samtalsterapi och psykologisk utredning som primära insatser vid behandling av könsdysfori. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i sitt arbete bör överväga en oberoende granskning av den

könsbekräftande vården i Sverige. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till skadestånd. Regeringen bör enligt motionärerna utreda frågan om skadestånd till de barn och unga som utan evidens och beprövad erfarenhet har fått sina liv förstörda genom att tillåtas genomgå hormonhämmande behandlingar i unga år och genomgått irreversibla ingrepp. Utredningen bör även ta ställning till vårdnadshavares rätt till skadestånd. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om könstillhörighetslagen. Motionärerna anför att Moderaterna och Liberalerna valde att gå vidare med frågan om könstillhörighet i ett utskottsinitiativ till riksdagens socialutskott. Motionärerna står inte bakom en ändring av könstillhörighetslagen i syfte att förenkla processen att byta kön och skilja det biologiska könet från det juridiska. De anser att åldersgränsen snarare bör höjas eftersom nyttan inte överväger riskerna.

I motion 2023/24:2424 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att förslag bör tas fram för att införa åldersgränser för irreversibla ingrepp.

Pågående arbete

Högspecialiserad vård

Den 1 december 2020 beslutade Nämnden för nationell högspecialiserad vård att fr.o.m. den 1 januari 2024 ska delar av vården vid könsdysfori, inklusive könsbekräftande kirurgi, bedrivs i högspecialiserade team i tre av landets regioner. Ansvariga regioner arbetar med uppbyggnaden av vården i enlighet med de krav som finns för högspecialiserad vård. Syftet med högspecialiserad vård är att skapa bättre förutsättningar för forskning och utveckling. Målet är att öka patientnyttan, att patienten får ett bra bemötande och en tydlig vårdplan framåt.

Nationellt kunskapsstöd om vård av barn och ungdomar med könsdysfori

Socialstyrelsen publicerade i december 2022 Vård av barn och ungdomar med könsdysfori – Nationellt kunskapsstöd med rekommendationer till profession och beslutsfattare. Syftet med kunskapsstödet är att bidra till en god och jämlik vård av barn och ungdomar med könsinkongruens och könsdysfori. Primära målgrupper är vårdområdets hälso- och sjukvårdsprofessioner samt beslutsfattare med ansvar för de aktuella vårdverksamheterna.

Tidigare riksdagsbehandling

Förbättrade möjligheter att ändra kön

I betänkande 2023/24:SoU22 Förbättrade möjligheter att ändra kön föreslår utskottet att riksdagen antar utskottets förslag till ny lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ny lag om fastställande av kön i vissa fall samt

förslag till lag om upphävande av lagen om fastställande av könstillhörighet i vissa fall.

Förslagen innebär att processen för ändring av det kön som framgår av folkbokföringen särskiljs från processen för kirurgiska ingrepp i könsorganen. Det ska inte krävas något tillstånd från Socialstyrelsen för att få genomgå sådana kirurgiska ingrepp i könsorganen som syftar till att personens kropp ska stämma överens med könsidentiteten. Sådana ingrepp ska dock, som i dag, föregås av en utredning inom hälso- och sjukvården och kunna utföras på personer som har fyllt 18 år. För avlägsnande av könskörtlarna kvarstår åldersgränsen på 23 år, om det inte föreligger synnerliga skäl.

Ett övergripande mål är att förfarandet för att ändra det kön som framgår av folkbokföringen förenklas. En person som har fyllt 16 år ska få det kön som framgår av folkbokföringen ändrat efter en förenklad prövning, genom en i normalfallet enklare medicinsk utredning, av könsidentiteten. En ansökan för ett barn görs av barnets vårdnadshavare med barnets skriftliga samtycke.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen antar utskottets förslag till lag om ändring i steriliseringslagen, patientdatalagen, diskrimineringslagen, offentlighets- och sekretesslagen, fängelselagen, häkteslagen och lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Utskottet föreslår fyra tillkännagivanden till regeringen om

- behovet av föreskrifter
- nationellt kunskapsstöd
- förebyggande av brottsligt agerande
- uppföljning av tillämpningen.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2023/24:158, 2023/24:159 och 2023/24:160).

Motionsyrkanden om könstillhörighet

Motionsyrkanden om könstillhörighet behandlades i betänkande 2022/23:SoU13. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2022/23:192).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen nyligen har fattat beslut om ny lagstiftning när det gäller möjlighet att ändra kön (bet. 2023/24:SoU22, rskr. 2023/24:158, rskr. 2023/24:159 och rskr. 2023/24:160). Vidare har Socialstyrelsen publicerat ett nationellt kunskapsstöd om vård av barn och ungdomar med könsdysfori. Mot denna bakgrund bör riksdagen enligt utskottet inte ta något initiativ om könstillhörighet. Motionerna 2023/24:2424 (KD) yrkande 7 och 2023/24:2653 (SD) yrkandena 1, 2 och 5–9 bör avslås.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se bl.a. betänkande 2022/23:SoU13. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkningarna.

Reservationer

1. **Vård och behandling av olika sjukdomar, punkt 1 (S, MP)**

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Ulrika Westerlund (MP) och Dzenan Cisiija (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:1179 av Jim Svensk Larm (S) och
2023/24:1990 av Åsa Westlund m.fl. (S) samt
avslår motionerna
2023/24:864 av Lars Mejern Larsson (S) yrkandena 1–3,
2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 1,
2023/24:1659 av Alexandra Völker (S) yrkande 1,
2023/24:1898 av Mats Wiking (S),
2023/24:2066 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1,
2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt
2023/24:2282 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör utreda hur regionerna kan få rätt förutsättningar att utveckla mödra- och förlossningsvården samt säkerställa att föräldraskapsstöd når alla blivande föräldrar. Vidare anser vi att regeringen bör se över frågan om att prioritera vård och stöd till kvinnor efter förlossning högre.

2. **Vård och behandling av olika sjukdomar, punkt 1 (SD)**

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2066 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och

2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2023/24:864 av Lars Mejern Larsson (S) yrkandena 1–3,

2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD) yrkande 1,

2023/24:1179 av Jim Svensk Larm (S),

2023/24:1659 av Alexandra Völker (S) yrkande 1,

2023/24:1898 av Mats Wiking (S),

2023/24:1990 av Åsa Westlund m.fl. (S) och

2023/24:2282 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över hur kontinuerlig uppföljning av vård och behandling av astma- och KOL-patienter kan ske. Vidare bör regeringen arbeta för att utveckla det regionala, nationella och internationella samarbetet om sällsynta sjukdomar. Avslutningsvis anser vi att regeringen bör arbeta med att utveckla insatserna för barn som drabbas av sällsynta sjukdomar.

3. Nationella screeningprogram, punkt 2 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Dzenan Cisija (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 45 och avslår motionerna

2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5,

2023/24:2304 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över frågan om att utrota livmoderhalscancer. För att utrota HPV-viruset i närtid krävs enligt vår mening ett nationellt och samlat grepp under ett fåtal år så att viruset inte längre kan cirkulera. Alla som berörs måste nås av vaccination och screening.

4. Nationella screeningprogram, punkt 2 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt avslår motionerna

2023/24:2304 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 45 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör överväga att det ska bli obligatoriskt att även kalla kvinnor över 74 år till mammografi. Vidare bör regeringen verka för ökade kunskaper om riskfaktorer och riskmodeller för att kunna identifiera kvinnor med hög risk för bröstcancer. Regeringen bör också i arbetet med att utveckla cancervården ta i beaktande frågan om mammografiscreening och kvinnors brösttäthet, bl.a. att det bör analyseras vilka metoder som är bäst lämpade för att hitta cancer i täta bröst. Avslutningsvis anser vi att regeringen bör verka för att introducera fler nationella screeningprogram.

5. Nationella screeningprogram, punkt 2 (V, MP)

av Karin Rågsjö (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 45 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3 och

avslår motionerna

2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt

2023/24:2304 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över frågan om att utrota livmoderhalscancer. För att utrota HPV-viruset i närtid krävs enligt vår mening ett nationellt och samlat grepp under ett fåtal år så att viruset inte längre kan cirkulera. Alla som berörs måste nås av vaccination och screening. Vidare anser vi att regeringen bör se över frågan om screeningprogrammen för att upptäcka vissa sjukdomar. Det är enligt vår mening angeläget att screeningprogrammets åldersgränser ses över och uppdateras utifrån ny forskning.

6. Assisterad befruktning, punkt 3 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:407 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 samt avslår motion

2023/24:211 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör verka på EU-nivå och i andra internationella sammanhang mot surrogatmoderskap och surrogatarrangemang. Vidare bör regeringen verka för att få till internationell lagstiftning mot surrogatmoderskap.

7. Assisterad befruktning, punkt 3 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:211 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) och avslår motion

2023/24:407 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör se över frågan om att inrätta ett nationellt register för könscellsdonatorer. En svensk klinik som köper in donerade könsceller från ett annat land vet inte om någon annan klinik gjort samma sak och råkat få könsceller från samma donator.

8. Donation, punkt 4 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Dzenan Cisija (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:244 av Anna-Belle Strömberg och Malin Larsson (båda S) och

2023/24:951 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) samt

avslår motion

2023/24:1449 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över hur man kan förenkla och sänka trösklarna till att anmäla sig som organdonator. Vidare anser vi att regeringen bör utreda möjligheterna att skapa ett sammanhängande donations- och transplantationsområde över hela riket.

9. Oskuldskontroll, punkt 5 (S, C)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Dzenan Cisija (S) och Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 10 och

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 29.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över frågan om förbud för sjukvårdspersonal att medverka till s.k. oskuldkontroller. Det behövs enligt vår mening en översyn och förstärkning av lagstiftningen i syfte att effektivt stoppa detta och straffa ansvariga.

10. Könstillhörighet, punkt 6 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2653 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 5–9 samt

bifaller delvis motion

2023/24:2424 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser inledningsvis att regeringen bör se över frågan om kommunikation kring genus och könstillhörighet. Tonen i samhällsdebatten har varit alldeles för hög och ensidig. Regeringen har en möjlighet att föregå med gott exempel och följa svensk lagstiftning om saklighet och opartiskhet och instruera sina myndigheter att neutralisera kommunikationen med allmänheten och mellan myndigheter i frågor som rör så grundläggande saker som medicin och livsval. Vidare bör regeringen se över frågan om att kirurgiska ingrepp och hormonbehandling vid behandling av könsdysfori inte ska genomföras på personer under 25 års ålder, stärkt vård och uppföljning av vård för unga som lider av könsdysfori samt samtalsterapi och psykologisk utredning som primära insatser vid behandling av könsdysfori. Vi anser vidare att regeringen bör överväga en oberoende granskning av den könsbekräftande vården i Sverige och utreda möjligheten till skadestånd. Regeringen bör enligt vår mening utreda frågan om skadestånd till de barn och unga som utan evidens och beprövad erfarenhet har fått sina liv förstörda genom att tillåtas genomgå hormonhämmande behandlingar i unga år och genomgått irreversibla ingrepp. Utredningen bör även ta ställning till vårdnadshavares rätt till skadestånd. Avslutningsvis anser vi att regeringen bör se över frågan om könstillhörighetslagstiftningen. Moderaterna och Liberalerna valde att lägga fram ett förslag till utskottsinitiativ i frågan om könstillhörighet. Detta resulterade i att socialutskottet tog ett initiativ och föreslog ny lagstiftning som kommer att träda i

kraft den 1 juli 2025. Vi står inte bakom dessa ändringar som har till syfte att förenkla processen att byta kön och skilja det biologiska könet från det juridiska. Vi anser att åldersgränsen snarare bör höjas eftersom nyttan inte överväger riskerna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:211 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt register för könscellsdonatorer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:244 av Anna-Belle Strömberg och Malin Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan förenkla och sänka trösklarna till att anmäla sig som organdonator och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:250 av Anna Wallentheim (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jobba aktivt med att förkorta köerna till ätstörningsvården och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om samt ta fram nationella riktlinjer för ätstörningsvården och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en god och jämlik vård över hela landet vid ätstörningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:300 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att kvinnor som drabbas av förlossningspsykos eller grav förlossningsdepression inte ska få ordinarie psykiatrisk vård utan få vård på särskilt inrättade mamma-och-spädbarns-enheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en utredning för att kartlägga om kvinnor med förlossningspsykos och deras spädbarn får den vård de har rätt till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att stödja regionerna i hur kvinnor med förlossningspsykos bör vårdas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:334 av Camilla Mårtensen (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om nationell praxis för vård av intersexpersoner, som kartlägger och pekar på brister i dagens lagstiftning, tillämpning och behandling samt kommer med förslag till ny lag och åtgärder för vården, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:386 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt fortsatta arbete bör beakta behovet av en inkluderande mödravård och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:407 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka på EU-nivå och i andra internationella sammanhang mot surrogatmoderskap och surrogatarrangemang och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att få till internationell lagstiftning mot surrogatmoderskap och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:479 av Sara Gille m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot icke-medicinsk omskärelse av pojkar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:600 av Johanna Rantsi (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vårdpersonal som erbjuder hymenplastik eller oskuldskontroller ska kunna fråntas sin licens och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:721 av Ulrika Heindorff m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om individuell riskbedömning för att fler ska kunna bli blodgivare i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:852 av Ulrika Heindorff (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att säkerställa metodisk kunskap gällande sjukdomen ME/CFS och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:861 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskapen om lipödem i sjukvården bör förbättras så att fler kan få rätt vård i tid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:864 av Lars Mejern Larsson (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte låta Sverige halka efter vad gäller hormonbehandling av klimakterierelaterade symtom och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att oavsett kön ge likvärdig tillgänglighet till hormonbehandling som påverkar vår sexlust och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av ökad forskning och kunskap inom klimakterievården, bl.a. vad gäller frågor som rör kvinnors sexlust, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:889 av Louise Meijer (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till aktiv dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:890 av Louise Meijer (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att anmälan till donationsregistret ska kunna göras via deklARATIONEN och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:916 av Beatrice Timgren (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur fetma ska kunna destigmatiseras inom vården och om att förbättra kommunikationen med patienter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:951 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att skapa ett sammanhängande donations- och transplantationsområde över hela riket och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:963 av Janine Alm Ericson och Annika Hirvonen (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för eutanasi i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1122 av Helena Storckenfeldt (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna gällande organbevarande behandling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna avseende donationskunnig personal i intensivvården och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1179 av Jim Svensk Larm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur regionerna kan få rätt förutsättningar att utveckla mödra- och förlossningsvården samt säkerställa att föräldraskapsstöd når alla blivande föräldrar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1192 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av assisterad dödshjälp för svårt sjuka i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1273 av Kristina Axén Olin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till en parlamentarisk utredning om dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1424 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att se över förutsättningar och möjligheter att införa rutinmässig kontroll av diabetes typ 2 för personer över 45 år och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1440 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att införa obligatoriskt ställningstagande till organdonation i deklARATIONEN och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1449 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverket för blodgivare i syfte att hitta ett modernt sätt att hantera blod oavsett sexuell läggning och därmed utöka antalet invånare som har möjlighet att lämna blod och säkra tillgången på blod och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1468 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att kriminalisera s.k. organresor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en kriminalisering av aktiviteter som kan anses bistå organstöld och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Kina och andra länder ansluter sig till Santiagokonventionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1482 av Louise Thunström och Jessica Rodén (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att bedriva en mer jämlik och stärkt klimakterievård och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1514 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell strategi för säker mödra- och förlossningsvård bör tas fram och sedan bör implementeras i regionerna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1614 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att analysera gråzoner vid vård i livets slutskede, inklusive dödshjälp, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1627 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om blodgivning på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1659 av Alexandra Völker (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en nationell samordnare med uppdrag att samordna regeringens arbete med den nationella strategin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt anta en nationell handlingsplan för området sällsynta diagnoser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1881 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra könstillhörighetslagen så att ändring av juridiskt kön baseras på den sökandes självidentifikation vad gäller könsidentitet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1898 av Mats Wiking (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska driva frågan om att sjukdomen noma kommer med på WHO:s lista över försummade sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1990 av Åsa Westlund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vård och stöd till kvinnor efter förlossning måste prioriteras högre och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2063 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att det ska bli obligatoriskt att även kalla kvinnor över 74 år till mammografi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ökade kunskaper om riskfaktorer och riskmodeller för att kunna identifiera kvinnor med hög risk för bröstcancer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i arbetet med att utveckla cancervården bör ta i beaktande det som framförs om mammografiscreening och kvinnors brösttätthet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över den övre åldersgränsen om 65 år för kvinnors rätt att delta i screeningprogrammet för livmoderhalscancer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att introducera fler nationella screeningprogram och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2064 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för en stärkt diabetesvård i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2066 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur kontinuerlig uppföljning av vård och behandling av astma- och KOL-patienter kan ske och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2074 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att utveckla det regionala, nationella och internationella samarbetet om sällsynta sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta med att utveckla insatserna för barn som drabbas av sällsynta sjukdomar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2077 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda icke-medicinsk omskärelse av omyndiga pojkar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över frågan om att förstärka den palliativa vården för barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2167 av Helena Storckenfeldt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till aktiv dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2181 av Maria Stockhaus (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett bättre diagnosstöd för läkare när det gäller ME/CFS och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2282 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av upplysning och kunskap om endometriosis samt dess symtom och effekter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2293 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot icke-medicinsk omskärelse av barn och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2304 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att använda fler screeningar för att upptäcka cancer i ett tidigt stadium och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2306 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att utreda hur rätten att få bestämma över sitt eget liv och hur det kan avslutas genom aktiv dödshjälp kan tillämpas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2421 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning gällande jämlik palliativ vård i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2424 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga hur många utredningar och behandlingar för könsdysfori som har påbörjats och hur trenden ser ut och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkerställa att sjukvården har tillräcklig kunskap om behandlingen och om dem som ångrar sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkerställa att underlaget för behandlingen är faktagranskat och grundat på vetenskap och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera erfarenheter från Finland gällande psykologisk behandling vid vård av könsdysfori och överväga att införa dessa riktlinjer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åldersgränsen för juridiskt könsbyte och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslag bör tas fram för att införa åldersgränser för irreversibla ingrepp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2462 av Catarina Deremar (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en vård på lika villkor utan hänsyn till ålder och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att avskaffa de övre åldersgränserna avseende avgiftsfri screening för livmoderhalscancer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastställande av juridiskt kön ska utgå från självidentifikation och separeras från den medicinska processen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra regelförändringar för embryodonation av överblivna befruktade ägg och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra villkoren för förlängd förvaring av befruktade ägg efter tio år och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för IVF och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra lagändringar för att tillåta altruistiskt surrogatmoderskap och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara förbjudet för sjukvårdspersonal att medverka till s.k. oskuldskontroller och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge ansvarig myndighet i uppdrag att förtydliga att s.k. hymenrekonstruktioner inte är i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer och kunskapsstöd för att alla kvinnor som är aktuella i kvinnohälsovården ska kunna erbjudas hälsosamtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att förtydliga och stärka barnmorskans roll i svensk hälso- och sjukvård och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för hemförlossning och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur riksdagens fattade beslut om att ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda ett krav på fysioterapeutisk kompetens om kvinnors hälsa vid eftervård efter förlossningen skyndsamt kan genomföras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga förutsättningarna för tillgängligheten i förlossnings- och eftervården samt föreslå åtgärder för att kvinnor i hela landet snabbare ska kunna få tillgång till vård och behandling av förlossningsskador, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2498 av Catarina Deremar (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma lipödem genom forskning och vårdinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara förbjudet för sjukvårdspersonal att medverka till s.k. oskuldskontroller och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge ansvarig myndighet i uppdrag att förtydliga att s.k. hymenrekonstruktioner inte är i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett krav på fysioterapeutisk kompetens om kvinnors hälsa vid eftervård efter förlossningen kan införas och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hela vårdkedjan behöver rustas för att hjälpa patienter med endometriosis och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2530 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rätten att välja kejsarsnitt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra fritt vårdval för planerat kejsarsnitt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fler blivande föräldrar kan genomföra profylaxkurser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i det kommande arbetet med att stärka förlossningsvården också bör verka för en ökad möjlighet till BB-vistelse inför stundande förlossning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kommitté i syfte att minska antalet förlossningsskador i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en garanti om att få operation efter en förlossningsskada och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2581 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en parlamentarisk utredning om dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2616 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i det kommande arbetet med att stärka cancervården också bör se över möjligheten att utse en nationell samordnare för cancerpatienter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i det kommande arbetet med att stärka cancervården även bör ta i beaktande att utreda möjligheten att eliminera väntetiden från att en behandling har godkänts till att den kan användas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell garanti om kostrådgivning för cancerpatienter i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell satsning på en sund kost till cancerpatienter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja ett arbete för att öka den allmänna förståelsen för sambandet mellan kost och cancercellers tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att skapa ett center för att utveckla den cancerpreventiva kosten och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att cancerpatienter alltid har möjlighet till en konsultation med en dietist med kunskap kring cancerkost och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en barnmorska per födande och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av de nationella riktlinjerna för endometriosis och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt klimakterievård och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om cancersjukvård och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utrota livmoderhalscancer och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny nationell strategi för sällsynta diagnoser och sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell samordningsfunktion för sällsynta diagnoser och sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny konststillhörighetslag och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hemaborter och tillkännager detta för regeringen.
91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa oskuldskontroller och hymenkonstruktioner och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2653 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunikation kring genus och konststillhörighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kirurgiska ingrepp och hormonbehandling vid behandling av könsdysfori inte ska genomföras på personer under 25 års ålder och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för stärkt vård och uppföljning av vård för unga som lider av könsdysfori, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta vikten av samtalsterapi och psykologisk utredning som primära insatser vid behandling av könsdysfori och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör överväga en oberoende granskning av den könsbekräftande vården i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till skadestånd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konststillhörighetslagen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om en barnmorska per födande kvinna och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över hela förlossningsvården och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra förlossningsvården i hela landet och höja kvaliteten och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggare förlossningsvård i hela landet och att erbjuda boende på patienthotell inför förlossning för den som har långa avstånd och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta del av Norges sätt att organisera förlossningsvården och utreda om någon del av denna kan införas i Sverige i syfte att förbättra utbudet av t.ex. olika vårdformer och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som vill förlösas med kejsarsnitt på grund av tidigare förlossningstrauma, sexuella övergrepp eller annan icke-medicinsk orsak ska få besked om det beviljats senast i graviditetsvecka 28 och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnadsfritt ultraljud alltid ska erbjudas vid misstänkt missfall och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra kunskapen om hur förlossningsskador kan undvikas och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riskgrupper, såsom nyanlända kvinnor, äldre förstfödorskör och kvinnor med missbruksproblematik, ska erbjudas hembesök inför barnets födsel och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet med s.k. kulturtolksdoulor som finns i vissa regioner ska spridas till fler och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlossningsavdelningar och BB bör bli mer hemlika och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att BB i hemmet ska kunna erbjudas som alternativ till de som föredrar det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till särskilt stöd för den som saknar medföljande till förlossning och BB, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna upp för subventionerad abort för utländska kvinnor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att förenkla hemaborter och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över barnmorskors förskrivningsrätt och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera insatserna mot könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om screeningprogrammen för att upptäcka vissa sjukdomar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
7. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:250	Anna Wallentheim (S)	1–3
2023/24:300	Robert Hannah (L)	1–3
2023/24:334	Camilla Mårtensen (L)	
2023/24:386	Michael Rubbestad m.fl. (SD)	11
2023/24:479	Sara Gille m.fl. (SD)	8
2023/24:600	Johanna Rantsi (M)	2
2023/24:721	Ulrika Heindorff m.fl. (M)	
2023/24:852	Ulrika Heindorff (M)	
2023/24:861	Lars Mejern Larsson (S)	
2023/24:889	Louise Meijer (M)	
2023/24:890	Louise Meijer (M)	
2023/24:963	Janine Alm Ericson och Annika Hirvonen (båda MP)	
2023/24:1122	Helena Storckenfeldt (M)	1 och 2
2023/24:1192	Markus Wiechel (SD)	
2023/24:1273	Kristina Axén Olin (M)	
2023/24:1424	Sten Bergheden (M)	
2023/24:1440	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:1468	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	1–3
2023/24:1482	Louise Thunström och Jessica Rodén (båda S)	
2023/24:1514	Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S)	1
2023/24:1614	Niels Paarup-Petersen (C)	
2023/24:1627	Niels Paarup-Petersen (C)	
2023/24:1659	Alexandra Völker (S)	2
2023/24:1881	Ulrika Westerlund m.fl. (MP)	1
2023/24:2063	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	4
2023/24:2064	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1
2023/24:2077	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1 och 10
2023/24:2167	Helena Storckenfeldt (M)	
2023/24:2181	Maria Stockhaus (M)	1

2023/24:2293	Richard Jomshof (SD)	
2023/24:2306	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2421	Mikael Oscarsson (KD)	
2023/24:2424	Mikael Oscarsson (KD)	1–3, 5 och 6
2023/24:2462	Catarina Deremar (C)	1 och 2
2023/24:2481	Martina Johansson m.fl. (C)	7 och 11–14
2023/24:2493	Christofer Bergenblock m.fl. (C)	11, 14 och 17– 20
2023/24:2498	Catarina Deremar (C)	
2023/24:2499	Helena Vilhelmsson m.fl. (C)	30, 33 och 34
2023/24:2530	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1–6
2023/24:2581	Kerstin Lundgren (C)	
2023/24:2616	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1, 3 och 5–9
2023/24:2617	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	23, 37, 38, 44, 46, 47, 51, 53 och 91
2023/24:2664	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	49–56, 58, 60–63, 66, 69, 70 och 101